

дифференциал, общая толерантность личности, инструментально-исполнительская подготовка.

The article highlights the essence of the concept “future music teacher’s artistic tolerance”; describes the main characteristics of criteria and indicators; characterizes the formation levels of future music teacher’s artistic tolerance; defines the diagnostic methods for the formation levels of the following phenomena.

Key words: *artistic tolerance, future music teacher, criteria and levels of artistic tolerance’s formation, semantic differential, personality’s general tolerance, performing activities.*

УДК 378:783.8

Теряєва Л.А.,

*аспірантка кафедри
теорії і методики музичного мистецтва
Інституту мистецтв
Київського університету
імені Бориса Грінченка,
викладач Університетського коледжу*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Стаття присвячена особливостям формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування. Ці особливості вказують на те, що, крім здатності бути вчителями музики і методично правильно проводити уроки з цього предмета у школі, майбутні фахівці мають бути готовими до ведення

позакласної (свята, концерти, тематичні вечори) або гурткової роботи (хоровий колектив, вокальний ансамбль). Поєднання методичної і фахової складових вказує на взаємозв'язок і взаємозалежність між теоретичною та практичною діяльністю майбутніх учителів музики.

Ключові слова: *особливості формування, методична компетентність, хорове диригування, суміжні музичні дисципліни.*

Постановка проблеми. Проблема формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування є актуальною, але недостатньо дослідженою. Пропонується розглянути особливості формування методичної компетентності, які впливають на якість підготовки майбутніх учителів музики.

Аналіз досліджень і публікацій. Методику хорового диригування досліджували Л. Андреева [1], В. Живов [2], А. Єгоров [3], М. Колеса [4], К. Матвеева [5], Т. Смирнова [6]. Автори стверджують, що одним із важливих питань якісної підготовки майбутніх учителів музики є питання методичної підготовки та формування методичної компетентності. Однак щодо вирішення останнього, то ця проблема й досі не стала об'єктом спеціального дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей формування методичної компетентності при вивченні дисципліни «Хорове диригування» та визначення їх впливу на формування методичної компетентності майбутніх учителів музики.

Завданнями статті: уточнення змісту запропонованих особливостей, визначення їх впливу на інтенсифікацію навчального процесу з хорового диригування.

Виклад основного матеріалу. Навчальна дисципліна «Хорове диригування», яка є базовою при підготовці у ВНЗ майбутніх учителів музики як керівників шкільного хору та вокального ансамблю, тісно пов'язана з викладанням і вивченням таких дисциплін, як теорія музики, сольфеджіо, гармонія, фортепіано, аналіз музичних форм, читання хорових партитур, хоровий клас, вокальний клас, хорознавство, аранжування, педагогіка, психологія. Вона сприяє

формуванню у студентів здатності до вокально-хорової і виконавської діяльності, а також практичної роботи з хором колективом.

Диригування (від *нім.* Dirigieren, *франц.* Diriger — «направляти, керувати»; *англ.* conducting) трактується в музичній енциклопедії як один із найбільш складних видів музично-виконавської діяльності.

Методична компетентність майбутніх вчителів музики формується в процесі спеціальної музичної підготовки (методичної, музично-теоретичної, диригентсько-хорової, вокальної, інструментальної) і пов'язана з формуванням естетичних позицій до музичного мистецтва.

Майбутні випускники повинні оволодіти методикою з хорового диригування, методикою музичного виховання, методикою гри на основному музичному інструменті, методикою вокалу, методикою з хорознавства; знати можливості дитячих голосів, психологічні й організаторські аспекти роботи зі школярами, а також сучасний музичний репертуар для школярів. Це підкреслює той факт, що формування методичної компетентності майбутніх учителів музики потребує комплексної підготовки.

Серед першочергових завдань у цій сфері науковці висувують такі: засвоєння студентами досвіду хорової культури (теоретичних знань, вокально-хорового репертуару, виконавського досвіду); розвиток і становлення особистості студента у процесі навчальної діяльності; підготовку до виконавської, педагогічної діяльності у сфері хорової творчості.

Оволодіння студентами дисципліни «Хорове диригування» потрібно починати зі зміцнення методичної бази і засвоєння методолого-теоретичної частини цієї дисципліни. Здобуті теоретичні знання стануть основою для практичної підготовки учителів музики і їхньої здатності реалізувати набуті знання, уміння і навички у подальшій педагогічній діяльності. Корисними будуть питання історичного розвитку диригентського мистецтва; теоретичних основ викладання хорового диригування; наукових досліджень, нових підходів до диригування; окремих методик навчання диригуванню; науково-методичної та навчально-методичної документації, методичних розробок і статей, присвячених хоровому диригуванню.

Навчально-методична література з хорового диригування матиме позитивний вплив на формування майбутніх учителів музики як керівників шкільного хору. Праці відомих хорових диригентів (М. Колеси, К. Ольхова, К. Пігрова, П. Чеснокова) мають практичну цінність для студентів, сприятимуть мотивації навчання, а також подальшим успіхам студентів з хорового диригування.

Майбутній фахівець повинен навчитись встановлювати творчі й комунікативні відносини з виконавцями, керувати спілкуванням співаків зі слухачами, чітко і зрозуміло ставити вокально-хорові завдання, проявляти власне вміння слухати, аналізувати і коригувати вокальне звучання хору, створювати сприятливі умови для творчого розвитку колективу.

Результативність формування методичної компетентності учителів музики залежить від набутих спеціальних слухових, виконавських, диригентських і вокальних навичок, комп'ютерного аранжування та звукозапису, творчої інтерпретації і фантазії вчителя музики, його самовдосконалення, плідної співпраці викладача і студентів.

Свої знання, уміння, навички, особистісні якості майбутні вчителі намагаються застосовувати під час навчальної педагогічної практики, здобуваючи практичний і організаційний досвід з проведення уроків музики, вокальної гурткової роботи зі школярами та позакласних виховних заходів. Вони також набувають вміння знаходити необхідний інформаційний та науковий матеріал для написання рефератів, доповідей, анотацій на хоровий твір, ознайомлюватися з методичними розробками з певної тематики, різноманітним музичним репертуаром, творчістю різних композиторів, діяльністю відомих сучасних українських хорових колективів, застосовувати традиційні та інноваційні методи навчання.

Вирішення цієї проблеми потребує значних змін у навчальному процесі, пошуку нових методів, форм і засобів навчання з використанням сучасних інформаційних та музичних технологій, Інтернету, веб-квестів, сучасних музичних програм для запису нот, створення власної музики та пісень, їх електронної обробки.

Отже, розглянуті особливості формування методичної компетентності, практичний досвід, особистісні якості, самостійна і практична діяльність студентів, їх постійне самовдосконалення, методичне забезпечення навчального процесу, а також діалогове

спілкування з викладачем сприяють формуванню методичної компетентності майбутніх учителів музики.

Висновки. Проведене дослідження особливостей формування методичної компетентності засвідчило, що їх впровадження у навчальний процес сприяє інтенсифікації навчального процесу з хорového диригування, якісній підготовці майбутніх фахівців. Подальше дослідження планується спрямувати на оновлення методики викладання хорového диригування.

ДЖЕРЕЛА

1. Андреева Л. Методика преподавания хорového дирижирования / Л. Андреева. — М. : Музыка. — 1969.
2. Живов В. Теория хорového исполнительства / В.Л. Живов. — М. : Эдиториал УРСС, 1998. — 192 с.
3. Егоров А. Теория и практика работы с хором / А. Егоров. — Л.; М. : Музгиз, 1951. — 283 с. ; ноты.
4. Колеса М. Основи техніки диригування / М.Ф. Колеса. — 2-ге вид. — Київ : Музична Україна, 1973. — 198 с.
5. Матвеева К.П. Формирование навыка управления певческой деятельностью школьников как существенный компонент в подготовке учителя музыки : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 — методика преподавания музыки / К.П. Матвеева. — М., 1981. — 16 с.
6. Смирнова Т.А. Теорія та методика диригентсько-хорової освіти у вищих навчальних закладах : психолого-педагогічний аспект : монографія / Т.А. Смирнова ; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. — Горлівка : Ліхтар, 2008. — 445 с.

Статья посвящена особенностям формирования методической компетентности будущих учителей музыки на занятиях по хоровому дирижированию. Эти особенности указывают на то, что, кроме способности быть учителями музыки и методически правильно проводить уроки по этому предмету в школе, будущие специалисты должны быть готовы к ведению внеклассной работы (праздники, концерты, тематические вечера) или кружка (хоровой

коллектив, вокальний ансамбль). Сочетание методической и профессиональной составляющих указывает на взаимосвязь и взаимозависимость между теоретической и практической деятельностью будущих учителей музыки.

Ключевые слова: особенности формирования, методическая компетентность, хоровое дирижирование, смежные музыкальные дисциплины.

The article is devoted to the features of formation of methodical competence of future music teachers at the choral conducting classes. These features indicate that besides the ability to be teachers of music and conduct methodically correct music lessons at school, future professionals should be prepared to provide extracurricular activity (festivals, concerts, theme parties) or circle activity (choir, vocal ensemble). The combination of methodical and professional components indicates the interconnection and interdependence between theoretical and practical activities of future music teachers.

Keywords: features of formation, methodical competence, choral conducting, music related disciplines.